

T. KAČERAUSKO MONOGRAFIJOS „INDIVIDAS ISTORINĖJE BENDRIJOJE. KULTŪRINĖS REGIONALISTIKOS APMATAI“^{*} RECENZIJA (2010-09-23)

Šią monografiją galima traktuoti kaip anksčiau Tomo Kačerausko išleistos knygos „Tikrovė ir kūryba“ tęsinį. Pastarojoje, vartodamas tokias sąvokas, kaip įtikrovinimas, įdaiktinimas, įkūnijimas, įdirbimas ir kitas, autorius siekė analizuoti individo kūrybos savitumą. Savo naujoje knygoje pagrindinį dėmesį autorius teikia tokiai sąvokai, kaip įribinimas, kuri savo ruožtu, anot jo, „atveria įteritorinimo, įprasminimo, įvaizdinimo regioną, kuriame individas, brėsdamas istorinėje bendrijoje, drauge ją keičia“. Kita vertus, ši knyga yra naujas autoriaus projektas, kurioje keliamas uždavinys analizuoti kūrybinę individualumo raišką bendrijoje. Kaip teigia T. Kačerauskas, „apie individą bendrijoje šioje knygoje kalbama remiantis kultūrinės regionalistikos prieiga“. Autorius savo tematika atkreipia dėmesį ir gvildena Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) raidą. Kadangi LDK teritorija apėmė kelių šiuolaikinių valstybių žemes, minimas regionas neapsiriboja tautiškumo erdve. Priešingai, autorius sąmoningai apeliuoja į XVI–XVII a. įvykius bei veikėjus, kai tautiškumo klausimas dar nebuvo aktualus. T. Kačerauskas siekia kelių tikslų: pateikti kultūrinės regionalistikos apmatų, parodyti LDK istorijos aktualumą, plėtoti egzistencinį fenomenologinį diskursą, pasitelkus regiono pavyzdžius. Sąvoka „regionas“ autoriaus vartojama kaip simbolis, turintis tiek tiesioginę (istorinę perspektyvą), tiek perkeltinę (egzistencinį pjūvį) prasmę. Pasak jo, kultūra ir yra tai, kas skleidžiasi tarp šių dviejų interpretuotinių prasmų, tarp kurių veikia tiek traukos, tiek atostūmio jėgos, suponuojančios egzistencinę kūrybą. Taigi į

istorines asmenybes ir tautos įvykius žvelgiama iš šios kūrybinės perspektyvos. Sąvoka „kūryba“ čia taip pat pasižymi dviprasmybe: viena vertus, tai nurodo istorinės kultūros produktus, kita vertus, tai apeliuoja į mūsų gyvenimą, kuriame dalyvauja mūsų istoriniai pirmtakai. Todėl reikšminiai monografijos žodžiai yra kūryba, individas, istorija ir regionas. Monografija susideda iš trijų dalių: 1) Individas istoriniuose regionuose; 2) Kultūrinė istorika; 3) Istorinio sambūvio lytys. Kiekviena iš šių dalių susideda iš dviejų skyrių, o skyriai – iš trijų poskyrių. Savo pobūdžiu monografija yra tarpdalykinė. Autorius, regis, sąmoningai lygina sunkiai palyginamus dalykus, drąsiai ir originaliai interpretuoja ir, taip kurdamas intrigą, kviečia polemizuoti. Todėl manyčiau, kad knyga bus įdomi ir atkreips į save filosofų, istorikų ir kitų Lietuvos kultūros istorija besidominčių asmenų dėmesį.

*Doc. dr. Arūnas Mickevičius,
Vilniaus universitetas*

^{*} Kačerauskas, T. 2011. *Individas istorinėje bendrijoje. Kultūrinės regionalistikos apmatai: monografija*. Vilnius: Technika.